

Александар Наумов

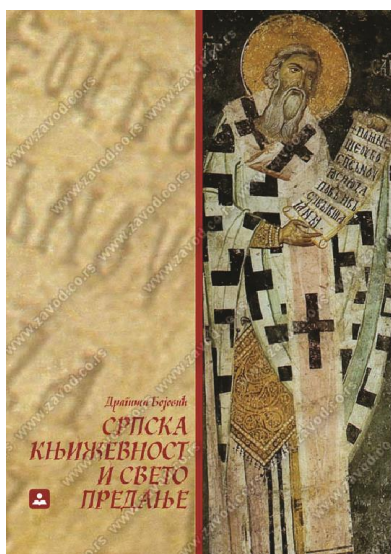
Међународни центар за православне студије, Ниш - Србија

e-mail: an9381@gmail.com

ЗНАЧАЈАН ДОПРИНОС ИЗУЧАВАЊУ СТАРЕ СРПСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

(Драгиша Бојовић, Српска књижевност и Свето Предање
Истраживања рецепције библијске и светоотачке књижевности,
Завод за уџбенике, Београд 2019)

Вишедеценијска истраживања српске средњовековне књижевности успела су само да назначе основне правце и задатке методологије истраживања. Многи од задатака још увек нису реализовани. Неки од истраживача су се посебно истицали неопходност истраживања рецепције хришћанске књижевности (од Светог Писма и химнографије до патристичких текстова). Повремено су се појављивали и изузетно вредни резултати и пионирски подухвати (као што је, у области рецепције Светих Отаца, студија Димитрија Богдановића, *Свети Јован Лествичник у византијској и старој српској књижевности*, 1968). Међутим, на другој страни било је потребно скоро четири деценије да буду обновљена оваква истраживања (Д. Бојовић, *Свети Јефрем Сирин и српска црквена књижевност*, 2003). Не мали допринос истраживању рецепције библијске књижевности дали су и инострани научници (Рикардо Пикио и његови следбеници). Неки од њихових текстова имали су и програмски карактер и у основи су назначили основне задатке у оваквим истраживањима.

У новије време посебну пажњу овим задацима је посветио Драгиша Бојовић покушавајући да равноправно третира рецепцију свих елемената књижевне традиције. Иако је највећи допринос дао истраживању рецепције светоотачке књижевности, он врло амбициозно и креативно указује и на присуство бројних библијских и богослужбених мотива у старој српској књижевности, при чему посебан значај имају они текстови који указују на теже препознатљиве мотиве и симболе. Значај монографије, која је пред нама, огледа се и у стварању шире слике о српској црквеној књижевности и њеној нераскидивој вези са Светим Предањем.

Књига обухвата 25 студија посвећене овом односу. Студије су груписане у три циклуса, који обухватају три основна идејно-тематска круга: Свето Писмо (15 радова), Богослужење (4 рада) и Патристика (6 радова). Ова подела одговара ауторској идеји о *тројној књижевној свести* средњовековних православних твораца и читалаца и *светости* предањских текстова. Већина студија у тому је настала у последњој деценији, један текст се објављује први пут. Готово сви текстови су ажурирани, библиографија је комплетна. Мада су представљене студије настале у временском размаку и различитом приликом, оне се могу посматрати у заједничкој методолошкој и идејној перспективи и третирају као монографија.

Проф. Бојовић је први међу српским истраживачима старе српске књижевности који се темељно бави њеним комплетним библијско-богослужбено-патристичким коренима и контекстом (до сада је то чињено повремено и парцијално). Нарочито је важан његов допринос у идентификацији патристичких цитата бројних византијских аутора као што су: Јефрем Сирињ, Григорије Богослов, Василије Велики, Дијадох Фотички, Максим Исповедник, Јован Дамаскин, Григорије Палама и други. Утицај Светих Отаца он посматра и у ширем, културолошком, смислу. Тиме показује да су српска књижевност и култура непрестано биле у активној комуникацији са византијском хришћанском културом.

Изврстан познавалац свих писаца и њихових дела, он посматра стару српску књижевност као недељиви део црвенословенске православне књижевности и као „незамениљив ауторски и национални стваралачки прилог општој *свештеној историји света*”. За њега величина српске културе Средњег века гради се на динамичном повезивању са православним византијско-словенским светом и најдубљом хришћанском традицијом. Својим научним истраживањима, универзитетском наставом и организационом активношћу Драгиша Бојовић указује на универзални контекст културних појава у оквиру старе српске књижевности, уметности и теологије, дајући значајан допринос да се разуме њихов значај за очување духовног континуитета и суверенитета.

Поред тога што је ова књига намењена да буде уџбеник за изборни предмет *Рецепција библијске и светоотачке књижевности* и драгоцену литературу за *Стару српску књижевност*, верујемо да ће она својом појавом скренути пажњу научне и шире културне јавности.